

A NEW INTERPRETATION OF A CONFLICT ANALYSIS ON THE RUSSIAN-GEORGIAN WAR - AUGUST 2008

Constantin Emil Bucur

Assist. Prof., PhD and Adriana Maria Iancu, PhD Student, University of Bucharest

Abstract: This research aims to highlight the foreign policy elements belonging to Georgia and Russia in the Caucasus, through a retrospective analysis, after seven years from the five-day war.

The aim of our research is to identify and reassess, as long as possible, some of the major connotations of the conflict, using an approach that tries to stay close to the perspective of realism from the international relations theory, so that the results provide a possible explanation for the foreign policy trends of some international actors in the already mentioned area, after 2010. As long as the working method is concerned, we relied on interdisciplinarity, combining elements of the descriptive approach, by using interpretation and post-factum analysis, coming from the area of contemporary history and cultural studies, and the use of the well-known concepts in the international relations theory, but not only.

Keywords: The Russian-Georgian war, Mihail Sakaaşvili, geopolitics, South Osetia, asymmetric conflict.

„În Caucaz, singurul lucru care nu poate fi uitat este sângele.”

Anatoly Isayenko, profesor de istorie la Universitatea din Vladikavkaz.¹

Politica externă a unui actor internațional clasic în domeniul relațiilor internaționale se poate identifica, prin prisma teoriei realismului politic,² drept efortul concertat de studiu al

¹ Sebastian Smith, *Allah's Mountains Politics and War in the Russian Caucasus*, London, New York, I.B. Tauris Publishers, 1998, p. 106.

² Vezi Hans J. Morgenthau, *Politics among Nations: The Struggle for Power and Peace*, 5th edition, New York, Alfred A. Knopf, 1973 și/sau Idem, *Politica între națiuni. Lupta pentru putere și lupta pentru pace*, colecția Collegium-Relații internaționale, traducere de Oana Andreea Bosoi, Alina Andreea Dragolea, Mihai Vladimir Zodian, Iași, Polirom, 2013; Charles W. Kegley, Jr. și Eugene R. Wittkopf, *World*

resorturilor implicate în construirea și punerea în practică a deciziilor menite a asigura statului-națiune supraviețuirea într-un mediu potențial ostil. Astfel, investigarea factorilor de decizie, a surselor deciziilor politice, precum și analiza oricăror fenomene de însemnătate și evaluarea acestora stau în centrul preocupărilor de politică externă ale acestui actor.

În ceea ce privește prezentarea cadrului istoric general al relațiilor politico-diplomatice, dar și militare, ale Federației Ruse cu statele din regiune, în general, și cu Georgia, în mod special, nu vom stăruii mult asupra acestor aspecte. Vom menționa, totuși, faptul că lungă și spinoasă dispută între Tibilisi și Moscova în privința status quo-ului provinciilor separatiste ale Georgiei: Abhazia, Adjaria și Osetia de Sud, constituie de peste douăzeci de ani mărunta discordie dintre cele două țări, în Caucazul de Nord, precum și că problema a beneficiat până la momentul august 2008, dar și după, de o atenție sporită din partea comunității academice internaționale, care i-a dedicat numeroase studii și analize.³

Politics Trend and Transformation, ediția a VII-a, Chapter 2, Houndmills, Basingstoke, Hampshire, London & New York, St. Martin's/Worth Publisher, Inc., 1999, pp. 22-34.

³ Vezi spre exemplu: Alexander Orankhelashvili, „Assanidze v. Georgia”, *The American Journal of International Law*, vol. 99, nr. 1, American Society of International Law, ianuarie 2005, pp. 222-229. <http://www.jstore.org/stable/3246100> ; J.W.R. Parson, „National Integration in Soviet Georgia”, *Soviet Studies*, vol. 34, nr. 4, Taylor & Francis, Ltd., octombrie 1982, pp. 547-569. <http://www.jstore.org/stable/151907> ; Rey Koslowski și Friedrich V. Kratochwill, „Understanding Change in International Politics: The Soviet Empire's Demise and the International System”, *International Organization*, vol. 48, nr. 2, The MIT Press, primăvara 1994, pp. 215-247. <http://www.jstore.org/stable/2706931> ; Alexander Murinson, „The secessions of Abkhazia and Nagorny Karabagh. The roots and patterns of development of post-Soviet micro-secessions in Transcaucasia”, *Central Asian Survey*, vol. 23., Issue 1, 2004, pp. 5-26. ; Ivan Nasidze, Dominique Quinque, Isabelle Dupanloup, Sergey Rychkov, Oksana Naumova, Olga Zhukova, Mark Stoneking, „Genetic Evidence Concerning the Origins of South and North Ossetians”, *Annals of Human Genetics*, vol 68, Issue 6., noiembrie 2004, pp. 588-599. Recent, o serie de lucrări au cunoscut consacrarea academică internațională în ceea ce privește nivelul de analiză și investigare a mecanismelor de politică externă a actorilor din această regiune geografică, iar dintre ele se remarcă: Svante E. Cornell, S. Frederick Starr (eds.), *The Guns of August 2008: Russia's War in Georgia*, Armonk, New York, M.E. Sharpe, Inc., 2009; Christian Thorun, *Explaining Change in Russian Foreign Policy The Role of Ideas in post-Soviet Russia's Conduct Towards the West*, St. Anthony's Series, New York, Palgrave Macmillan, 2008; Robert Bruce Ware, Enver Kisriev, *Dagestan Russian Hegemony and Islamic Resistance in the North Caucasus*, Armonk, New York, M.E. Sharpe, Inc., 2009. De asemenea, în spațiul academic românesc câteva demersuri semnificative privind descifrarea proiecțiilor de politică externă din spațiul ex-sovietic au fost întreprinse, îndeosebi sub egida *Fundației pentru o societate deschisă* – Fundația Soros România, a se vedea: Sergiu Panaite (coord.), *Caucazul pe agenda publică europeană*, București, volum realizat în cadrul programului

De asemenea, de parte de noi intenția de a oferi o cronologie a desfășurării ostilităților din vara anului 2008, evoluția acestora fiind arhicunoscută și ținând încă de istoria recentă. Însă, trebuie precizat faptul că disensiunile dintre Georgia și Federația Rusă sunt consecința dezintegrării Uniunii Sovietice și a vidului de putere creat în urma dispariției acesteia, ceea ce a determinat „o serie de divergențe la nivel inter-etnic apărute odată cu disoluția U.R.S.S.-ului și au degenerat, ulterior, în conflicte armate între autoritățile legitim recunoscute ale statelor succesoare și separatiști ori grupuri de rebeli, acestea nefiind rezolvate nici la ora actuală”, aceste dispute fiind grupate generic sub titulatura de “conflicte înghețate”.⁴ Astfel, se reține următorul aspect: la mai bine de 15 ani de la destrămarea Uniunii Sovietice, Moscova era singura țară dispusă să-și mențină în zonă un dispozitiv militar gigantic, acesta purtând în unele situații denumirea de „trupe de menținere a păcii”.⁵

Din punct de vedere al metodologiei destinate analizării politicii externe a Federației Ruse, prezentul studiu se dorește a fi o apropiere de perspectiva realistă care pleacă de la presupuziția că statele relaționează prin intermediul relațiilor bilaterale sau multilaterale. Semnificativ în acest sens este faptul că, pentru paradigma realistă a relațiilor internaționale, politica externă a unui stat-națiune poate fi evaluată din direcția interesului național al acelui stat, iar relațiile internaționale se limitează la urmărirea obținerii de putere, așa cum susține Hans Morgenthau atunci când afirmă că „...anumite lucruri nu sunt făcute pe bază morală, chiar dacă ar fi avantajos să fie făcute așa. Astfel de inhibiții etice operează în timpurile noastre la niveluri diferite cu eficiență diferită.”⁶ Perspectiva realistă a apărut ca un efect al proliferării conceptului de „securitate națională” printre istoricii politicii externe americane și, în mod esențial, apostolează, așadar, că politicile sunt determinate de către competiția asupra capacităților între

Foreign Affairs Initiative al Fundației Soros România, 2011. (a se vedea: <http://www.soros.ro/sites/default/files/Caucazul%20pe%20agenda%20publica%20europeana.pdf>, accesat 15.01.2012.

⁴ Monica Alexandru, Mihai Munteanu, Emil Bucur, „Marea Neagră: repere și perspective”, în *Revista de Politică Internațională*, An. I, nr. 1., 2006, editor Grupul de Studii, Prognoze și Tendințe S.R.L. Multimedia Political Communication, p. 39.

⁵ *Ibidem.*, p. 43. La nivelul anului 2004 se estima că erau staționați în provinciile separatiste ale Georgiei aproximativ 7.000 de militari ruși, excluzând trupele abhaze.

⁶ Hans Morgenthau, *Politics among Nations: The Struggle for Power and Peace*, 5th edition, New York, Alfred A. Knopf, 1973, p. 231.

state și deși acolo sunt diferențe conceptuale majore între cele două școli de gândire, ambele – realismul „clasic” și neorealismul – afirmă că baza pentru relațiile internaționale este tendința non-ideologică a statelor națiune de a-și maximiza puterea.⁷

De asemenea, teoria realistă afirmă că în primii ani ai războiului rece nu a existat un bloc comunist unificat pe o ideologie comună, ci numai actori-statali individuali care au căutat să-și protejeze interesele lor naționale interpretând, în mare parte, greșit dorințele legitime pentru securitate ale altor state. Această perspectivă susține teoriile post-revizioniste ale ostilității între Uniunea Sovietică și Statele Unite și responsabilitatea comună a acestora pentru declanșarea războiului rece.⁸ Doctrina realistă a determinat adoptarea de către o serie de istorici⁹ a modelului „corporatist” pentru a explica comportamentul Statelor Unite la începutul războiului rece și «internaționalizarea», dacă o putem numi astfel, a istoriei diplomatice americane începând cu sfârșitul anilor 80’ și începutul anilor 90’ – ambele tendințe încurajând o strânsă colaborare între istoricii americani și non-americani, precum și o focalizare pe cercetarea și studiul relațiilor bilaterale dintre Statele Unite și diverse țări la începutul și în timpul războiului rece.¹⁰

⁷ Pentru perspectiva realistă clasică Hans Morgenthau, *Politics Among Nations: the Struggle for Power and Peace*, 5th ed., New York, Alfred A. Knopf, 1973 – considerat de unii cercetători drept cel mai cunoscut exeget al teoriei realiste; pentru un punct de vedere neorealist a se vedea lucrările lui Kenneth N. Waltz.

⁸ Lucrările lui John Lewis Gaddis, *The Long Peace: Inquiries Into the History of the Cold War*, New York, Oxford University Press, 1987 și Melvyn P. Leffler, *A Preponderance of Power*, (1992) sunt adesea citate ca fiind lucrările fundamentale ale teoriei realismului clasic și neorealismului.

⁹ Dintre cei care se încadrează în istoriografia „corporatistă” se remarcă: David S. Painter, *Oil and the American century: The Political Economy of U.S. Foreign Oil Policy, 1941-1954*, Baltimore, Johns Hopkins University Press, 1986.; Michael J. Hogan, *The Marshall Plan: America, Britain, and the Reconstruction of Western Europe, 1947-1952*, New York, Cambridge University Press, 1987. ; Robert A. Pollard, “The national security state reconsidered: Truman and economic containment, 1945 –1950”, în Michael J. Lacey, ed., *The Truman Presidency*, Cambridge, Cambridge University Press, 1990, pp. 205-235.; Chester J. Pach, Jr., *Arming the Free World: The Origins of the United States Military Assistance Program, 1945-1950*, Chapel Hill, University of North Carolina Press, 1991.

¹⁰ Pentru tendința de internaționalizare a istoriei diplomatice americane ni se pare semnificativ studiul lui Robert J. McMahon, „The Study of American Foreign relations: National History or International History?”, *Diplomatic History*, vol. 14, Fall 1990, pg. 565 – 575. În ceea ce privește centrarea atenției cercetătorilor de sorginte realistă către studiul relațiilor bilaterale între Statele Unite și diverse alte țări îi putem considera pioneri ai acestui domeniu pe Geir Lundestad *America, Scandinavia and the Cold War, 1945 – 1949*, New York, Columbia University Press, 1980. și James Edward Miller, *The United States and Italy, 1940 – 1950: The Politics and Diplomacy of Stabilization*, Chapel Hill, University of North Carolina Press, 1986. De altfel, această deschidere a condus nu numai către o analiză mult mai precisă a

Din perspectiva definirii interesului național, în zona Caucazului, al celor doi actori politici vizați, trebuie observată, de la început, asimetria dintre capacitățile diplomatice, militare și politice ale celor doi actori.¹¹ Astfel, în timp ce Federația Rusă, pe de-o parte, este unul dintre cei cinci membri permanenți ai Consiliului de Securitate al Organizației Națiunilor Unite care are o poziție de prestigiu internațional, recunoscută, în cadrul celui mai important for de decizie al acestei organizații internaționale, ceea ce îi permite să desfășoare o politică internațională de anvergură, dar să și dispună de un impresionant arsenal militar, atât convențional cât și nuclear menit spre a-i garanta securitatea națională, suveranitatea și integritatea teritorială, Georgia, pe de altă parte, este un stat cu un regim democratic în ascensiune, dacă ne referim la regimul politic din timpul președintelui Mihail Saakașvili, care se revendică ca având orientări pro-occidentale, pro-euroatlantice, desprins din lagărul sovietic, un simplu membru al Națiunilor Unite, care odată cu declararea independenței a continuat să manifeste evidente sincope în ceea ce privește exercitarea suveranității asupra întregului său teritoriu național. Astfel, în privința definirii interesului național al actorilor implicați în cazul conflictului ruso-georgian se remarcă influența cadrului istoric general asupra conturării acestui interes național. Zona munților Caucaz reprezintă un „melting pot” etnic care a creat încă din timpul U.R.S.S. probleme factorilor de decizie politici, fie numai și dacă ar fi să facem referire la „gestionarea” de către autoritățile sovietice a conflictului dintre armeni și azeri în regiunea Nagorno-Karabakh. Astfel, după desprinderea Georgiei de autoritatea Moscovei, în timpul regimului lui Zviad Gamsakhurdia, o serie de provincii ale țării, locuite mai mult sau mai puțin de minorități rusofone, fie și-au declarat unilateral independența (vezi cazul Abhaziei în 1991), fie s-au autoproclamat „republică

influenței americane și a impactului politicilor Statelor Unite în primii ani ai Războiului Rece, dar, de asemenea, către o perspectivă mult mai echilibrată asupra rolului statelor mici care, pentru a-și proteja propria lor securitate, „au invitat” Statele Unite să-și asume responsabilități extinse, viziune abordată scriitor de Geir Ludenstad în lucrările sale *Empire by Integration: The United States and European Integration, 1945 – 1997*, New York, Oxford University Press, 1998. și *The United States and Western Europe since 1945 From „Empire” by Invitation to Transatlantic Drift*, Oxford, New York, Oxford University Press, 2003.

¹¹ În ceea ce privește conflictele asimetrice, diferendul georgiano-rus se poate adăuga în mod evident în galeria exemplelor oferite de lucrarea lui T.V. Paul, *Asymmetric conflicts: war initiation by weaker powers*, Cambridge, Cambridge University Press., 1994.

sovietică” (cazul Osetiei de Sud în 1990)¹² nerecunoscând autoritățile de la Tibilisi și declanșând ostilități militare cu acestea,¹³ ceea ce a plasat Rusia în postura de a trimite în aceste focare de conflict trupe sub egida C.S.C.E., mai târziu O.S.C.E., cu scopul menținerii păcii în zonă.¹⁴ Așadar, interesul național al Rusiei până la declanșarea conflictului din august 2008 era salvagardarea vieții, proprietății și bunurilor etnicilor ruși din provinciile georgiene Abhazia și Osetia de Sud, iar umbrela oferită de O.S.C.E. a permis staționarea trupelor ruse de „peacekeeping” pe teritoriul georgian, ceea ce a determinat la nivel diplomatic și al relațiilor internaționale, îmbrățișarea de către Rusia a unei poziții de apărător al status-quo-ului în zonă, cel puțin din perspectiva regimurilor separatiste de la Tinvalli și Suhumi. De partea cealaltă, Georgia avea grav afectată suveranitatea și integritatea teritorială și își dorea reîntrarea în drepturile sale depline pentru „dreptul de a planta un steag,”¹⁵ ceea ce a plasat autoritățile georgiene pe poziții care ar fi putut fi interpretate ca fiind ofensive, dar care nu vizau decât recâștigarea deplină a suveranității și integrității teritoriale a țării.

În ceea ce privește politica externă a Federației Ruse, se poate susține faptul, cel puțin la un prim nivel de interpretare, că este dificil de aplicat șablonul clasic de operare, în caz de criză, al democrațiilor – unui regim politic care poate fi catalogat drept unul de natură civil-autoritară, așa cum este cel din Rusia.¹⁶ Totuși, cercetătorii au demonstrat pe baza studiului

¹²http://www.realitatea.net/cronologia-conflictului-armat-de-la-granitele-romaniei--dintre-rusia-si-georgia_330052.html În anul 1992, în urma unui referendum, populația provinciei Osetia de Sud, în majoritatea ei rusofonă, s-a pronunțat pentru independență și pentru unirea cu Osetia de Nord, care face parte din Federația Rusă.

¹³ Pentru un sumar asupra istoriei recente a relațiilor ruso-georgiene vezi Ivars Indans, „Relations of Russia and Georgia: Developments and Future Prospects”, *Baltic Security & Defence Review*, vol. 9, 2007, pp. 131-149, în special afirmațiile de la p. 132 despre primii ani de independență a Georgiei, perioada 1990-93’

¹⁴ Vezi Gregory Flynn și Henry Farrell, „Piecing Together the Democratic Peace: The CSCE, Norms, and the „Construction” of Security in Post-Cold War Europe”, *International Organization*, vol. 53, nr. 3, The MIT Press, vara 1999, p. 507. <http://www.jstore.org/stable/2601288> În 1992 una dintre cele 13 „misiuni de lungă durată” ale C.S.C.E. era desfășurată în Georgia.

¹⁵ Este titlul unui studiu aparținând Maya Beridze, „Georgia: The Right to Plant a Flag”, *Transitions Online*, <http://web.ebscohost.com/ehost/detail?vid=8&hid=3&sid=9578384e-6b58-4d25-8913-8b3ed4d73825%40sessionmgr7&bdata=JnNpdGU9ZWhvc3QtG12ZQ%3d%3d#db=aph&AN=14077287>

¹⁶ O simplă privire asupra componenței executivului condus de Vladimir Putin, începând cu 8 mai 2008, scoate la suprafață faptul că schimbarea de putere de la Kremlin nu a fost succedată și de o schimbare de

comportamentului internațional al statelor în situații de criză, care presupune analizarea procesului de luare a deciziei și a variabilelor structurale ale adoptării unei decizii, că există similitudini în comportamentul pe scena internațională între democrații și regimurile non-democratice, atunci când vine vorba despre procesul de luare a deciziei în situații limită, astfel încât, efectele preponderente ale proceselor care rezultă din impactul inițial al momentului declanșator al unei crize suprimă diferențele de abordare ale celor două tipuri de regimuri politice, cel puțin în faza de început a acesteia.¹⁷ Astfel, plecând de la premiza că: „... în toate tipurile de sisteme politice, natura procesului politicii externe (și contrângerile domestice sunt cuprinse în interiorul procesului) este dependent de trei seturi de factori: 1. nivelul intensității politice a situației externe la orice moment în timp; 2. tipul arealului problemei care este discutat la acel punct în procesul politic; 3. structura procesului politic sau tipul regimului politic”¹⁸ și folosind o serie de modele regresive, cercetătorii au ajuns la concluzia potrivit căreia: „îmbinarea tipului problemei și intensitatea situației politicii externe determină în mare măsură felul în care o situație de politică externă este procesată.”¹⁹ Aserțiunile lui Trumbore și Boyer, potrivit cărora:

garnitură la nivelul guvernului rus, marea majoritate a miniștrilor din cabinetul Viktor Zubkov păstrându-și pozițiile, ceea ce relevă osificarea regimului Putin și conservarea de către acesta și anturajul său a tuturor prerogativelor puterii.

¹⁷ În acest sens ni se pare extrem de relevant studiul coordonat de Peter F. Trumbore și Mark A. Boyer, „International Crisis Decisionmaking as a Two-Level Process”, *Journal of Peace Research*, vol. 37, nr. 6, Sage Publications, 2000, pp. 679-693. La studiu au mai colaborat Mary Caprioli, Scott Gates, Martha Gibson, Frank Harvey, Jonathan Wilkenfeld.

¹⁸ *Ibidem.*, p. 682.

¹⁹ *Ibidem.*, p. 683. Autorii susțin, citându-l pe Mark A. Boyer, „Issues Definition and Two-Level Negotiations: An Application to American Foreign Policy Process”, *Diplomacy and Statecraft*, vol. 11, nr. 2, 2000, pp. 183-210. următoarele: „În sistemele democratice sau pluraliste, problemele de intensitate înaltă sau situațiile, precum crizele, vor fi tipic procesate la cel mai înalt nivel al aparatului de luare a deciziei, traducând într-o participare politică limitată cel puțin într-un fel explicit. Aici puterea de decizie se concentrează pe șeful guvernului și un relativ mic cerc de consilieri apropiați, precum un cabinet sau un grup informal de confidenți de înalt nivel, un model tipic regimurilor non-democratice.” Arătând că într-un model al luării deciziei centrat pe șeful de guvern impactul contrângerilor politice interne este în general limitat dar nu în întregime absent liderii democratic aleși trebuie să fie preocupați de potențialul impact electoral al oricărei decizii pe care ei o adoptă (exemple: John F. Kennedy în cazul crizei rachetelor cubaneze și în politica referitoare la Vietnam, Margaret Thatcher în conflictul din ins. Falkland) cei doi oameni de știință susțin că „Astfel în timpul situațiilor de criză, procesul de decizie în sistemele democratice sau pluraliste va tinde să imite rutina proceselor de decizie comune statelor mai autoritare.”

„cu excepția când este analizat procesul de răspuns al declanșatorului inițial, dovada impactului constrângerilor interne apare de-a lungul analizei, ca un cadru pe două-niveluri (intern; extern) pentru înțelegerea negocierilor internaționale care ne conduc la <<a aștepta>>. Aceste efecte domestice, demonstrate de semnificația variabilelor tipului regimului, în principal, în tehnica de management, centralitatea și severitatea modelelor violenței arată un impact descrescător al factorilor interni, după cum ne mișcăm continuu de la regimurile democratice către cele civil-autoritare și militare.” ... „În timpul crizelor, procesele de luare a deciziei ale tuturor statelor converg spre un sistem de luare a deciziei, mai închis. Ele devin chiar mai închise și mai puțin acordate cu preocupările interne pe moment ce criza devine mai intensă și declanșatorii sunt mai violenți.”²⁰,

vin să susțină teza conform căreia tiparul procesului de luare a unei decizii, specific unui regim democratic, este valabil și în cazul unui regim civil-autoritar sau militar, existând similitudini la nivelul de operare în interiorul unui astfel de proces între cele trei tipuri de regimuri politice.

În ceea ce privește percepția situației, percepția alterității, perceptibilitatea mutărilor pe care intenționează a le întreprinde acesta joacă un rol important într-o astfel de situație tensionată. O posibilă definiție a percepției situației este cea oferită de către Richard K. Hermann și Vaughn P. Shannon, care afirmă că aceasta „...este o reprezentare cognitivă a circumstanțelor și contextului în care deciziile politicii externe sunt realizate.”²¹ pentru ca mai ulterior să arate că „deși percepția situației poate fi solicitată în orice construcție a intereselor materiale sau norme prescriptive, cunoașterea nu este neapărat neafectată de către acești factori motivaționali. Atât interesele materiale cât și obligațiile normative, spre exemplu, pot stârni emoții care pot afecta cunoașterea.”²² De altfel, Hermann și Shannon îi citează pe Philip Tetlock și A. Levi atunci când spun că „cercetarea în această direcție [a percepției] este probabil necesar neconcludentă din

²⁰ *Ibidem.*, p. 693.

²¹ Richard K. Hermann și Vaughn P. Shannon, „Defending International Norms: The Role of Obligation, Material Interest, and Perception in Decision Making”, *International Organization*, vol. 55, nr. 3, The IO Foundation and the Massachusetts Institute of Technology, vara 2001, p. 625.

²² *Ibidem.*, p. 626. Prin interese materiale Hermann și Shannon înțeleg bunurile economice și militare care sunt evaluate, apreciate de liderii Statelor Unite ale Americii, vezi același studiu p. 624.

cauza dificultăților izolării efectelor diverselor cauze posibile ale unei reprezentări cognitive a situației.”²³ dar și pe Marilyn B. Brewer când afirmă că această neconcordanță în cercetare „subliniază, totuși, importanța recunoașterii că percepția poate fi asociată motivelor și că motivele pot influența percepția.”²⁴

Criza din august 2008 își are originea nu numai în Revoluția Trandafirilor, de la sfârșitul anului 2003, care a adus la putere regimul pro-occidental al lui Mihail Sakașvili, după cum afirmă unii specialiști,²⁵ ci ea își trage seva din mult mai vechea antipatie a celor două popoare, care a determinat ca Georgia să fie prima republică sovietică ce a părăsit U.R.S.S., precum și din implicarea rușilor în războiul civil georgian atunci când au susținut facțiunea condusă de fostul ministru de externe sovietic, Eduard Șevardnadze, care, ulterior, avea să devină președintele Georgiei. De altfel, tensiunile din zonă nu erau un element nou, căci după reinstaurarea autorității Georgiei asupra provinciei Ajaria, în 2004, Sakașvili a încercat să repete figura cu Osetia de Sud prin inițierea de „ciocniri violente” și o ruptură teribilă între Tibilisi și liderul separatist osetin, Eduard Kokoiti²⁶, iar în septembrie 2006 trupele ruse aflate în regiune erau în stare de alertă și aveau ordin să riposteze dacă cele două baze militare ruse erau atacate, în contextul în care patru ofițeri ruși fuseseră arestați de autoritățile georgiene sub acuzația de spionaj, ceea ce a dus la retragerea diplomaților Moscovei de la Tibilisi.²⁷ Toate acestea s-au petrecut pe fundalul existenței unor avertismente clare ale Rusiei conform cărora aceasta „va apăra teritoriile separatiste dacă guvernul georgian lansează un asalt asupra lor spre a recâștiga

²³ *Ibidem*. Philip Tetlock și A. Levi, „Attribution Bias: On the Inclusiveness of the Cognition-Motivation Debate”, *Journal of Experimental Social Psychology*, vol. 18., 1982, pp. 66-88.

²⁴ *Ibidem*. Lucrarea aparținând cercetătoarei Marilyn B. Brewer, pe care o citează cei doi este „A Dual Process Model of Impression Formulation” în *Advances in Social Cognition*, vol. I., A Dual Process Model of Impression Formulation, editat de Thomas K. Srull și Robert S. Wyler, Jr., 1-36, Hillsdale, New Jersey, Lawrence Erlbaum, 1988.

²⁵ Ivars Indans, *op. cit.*, p. 133.

²⁶ Natalia Narochinskaya, „Caucasian Wars as an Instrument of Geopolitics”, *Russian Analytica*, septembrie, 2004 *Apud*. Ivars Indans, p. 135.

²⁷ Ivars Indans, *op. cit.*, p. 131. Ulterior evenimentelor din 27. IX. 2006 Moscova a amenințat cu acest prilej că ar putea amâna retragerea trupelor sale din zonă până la sfârșitul lui 2008 după cum era planificat, ceea ce ne facem să presupunem că nu a făcut decât să irite și mai mult spiritele din capitala Georgiei.

controlul.”²⁸ În acest context trebuie remarcată influența pe care a deținut-o fostul și actualul președinte rus, Vladimir Putin, în procesul de fundamentare a unei decizii de politică externă rusă care viza răspunsul la acțiunile inițiate, în august 2008, de partea georgiană în Osetia de Sud. Conform viziunii expuse de unii cercetători,²⁹ prin gesturile și de declarațiile sale, Vladimir Putin, se poate încadra în tiparul unui lider politic predominant unei unități de decizie autoritară în politica externă rusă. Un factor important pentru un lider predominant este receptivitatea la informație contextualizată căci „dacă liderii sunt contextual receptivi, comportamentul lor va fi mult mai pragmatic și orientat de către context;”³⁰ ceea ce determină analiza anturajului unor astfel de lideri predominanți pentru a se evidenția elementele de predictibilitate ale comportamentului unui astfel de lider. Putin a fost din acest punct de vedere un lider predominant receptiv la contextul politic, declarațiile sale arătând acest lucru. Astfel, după incidentul din septembrie 2006 președintele rus avea să spună referindu-se la faptul că divergențele nu erau între Rusia și Georgia, ci între Georgia și Osetia de Sud/Abhazia că „spre regretul și teama noastră [conflictul] se îndreaptă spre o baie de sânge. Georgia vrea să rezolve disputele cu acțiune militară.”³¹ Este, totuși, posibil ca președintele, Vladimir Putin, ale cărui conexiuni cu fostul K.G.B. sunt notorii, să fi preluat modelul sovietic de gestionare a unei situații de criză, model în care liderii sunt mai puțin receptivi la contextul politic și acționează asemeni unor avocați, aceștia fiind concentrați pe convingerea celorlalți preopinenți importanți de justetea poziției lor căci: „ei definesc atât problema cât și identifică o poziție prin a verifica ceea ce susțin

²⁸ Alexandr Chepurin, „Seven Subjects on Russian-Georgia Agenda”, *International Affairs*, vol. 50., Issue 3, 2004, p. 3. *Apud.* Ivars Indans, *op. cit.*, p. 134.

²⁹ Vezi studiul realizat de Margaret G. Hermann, Thomas Preston, Baghat Korany și Timothy M. Shaw „Who Leads Matters: The Effects of Powerful Individuals”, *International Studies Review*, vol 3, nr. 2, *Leaders, Groups, and Coalitions: Understanding the People and Processes in Foreign Policymaking*, Blackwell Publishing, vara 2001, pp. 83-131. <http://www.jstore.org/stable/3186566> Autorii plecând de la exemplul lui Abraham Lincoln ne oferă o serie de lideri predominanți, atât din democrații, regimuri autoritare, cât și din dictaturi, pe care îi încadrează în diverse tipologii, 8 la număr: evanghelistul, expansionistul, carismaticul, cel care crește gradual, conducătorul, consultativul, reactiv și acomodativul, din perspectiva stilului de conducere, a receptivității la constrângerile domestice, a motivației în procesul de adoptare a unei anumite decizii de politică externă și așa mai departe – vezi tabelul de la p. 95 și întreaga discuție pe această temă. Potrivit lor la nivelul constrângerilor domestice ale unui lider de orice tip ar fi el: “*Opinia publică, media, considerațiile legislatorilor puternici, potențialele interesele de grup, și consilierii pot toate juca niște roluri în conturarea politicii externe.*”

³⁰ *Ibidem.*, p. 89.

³¹ Ivars Indans, *op. cit.*, pp. 137-138. Autorul citează site-ul www.newsgeorgia.ru accesat la 25.11.2006.

sau fac ceilalți factori importanți. Astfel de lideri sunt interesați în informația care este atât neprielnică cât și favorabilă opiniilor aflate pe masă la un moment dat.”³² Așadar, a doua variantă este mult mai probabil să fi funcționat în cazul celei de criză ruse constituită cu prilejul crizei din august 2008, cu atât mai mult dacă luăm în considerare veritabila încrângătură relațională din anturajul lui Vladimir Putin care pare să se mențină și după părăsirea de către acesta a celei mai înalte demnități a statului rus, ceea ce denotă consolidarea de către acesta a unei poziții predominante, în afacerile politice ale țării.³³ În ceea ce privește predictibilitatea crizei din 2008 avem de-a face cel puțin cu o percepție eronată de partea georgiană despre semnificația și importanța geostrategică și geopolitică a Osetiei de Sud pentru Rusia, deoarece Tbilisi-ul a presupus că dintre Abhazia și Osetia de Sud, prima „...este mult mai dezirabilă pentru Rusia.”³⁴ după cum afirmă unii specialiști referindu-se la numărul populației și la mărimea celor două regiuni separatiste, minimalizând avertismentele Moscovei, lansate înainte

³² Margaret G. Hermann, Thomas Preston, Baghat Korany și Timothy M. Shaw, *op. cit.*, p. 92. Autorii se referă la un studiu asupra deciziilor Biroului Politic sovietic realizat de către Philip D. Stewart, Margaret G. Hermann și Charles F. Hermann, “Modeling the 1973 Soviet Decision to Support Egypt”, *American Political Science Review*, vol. 83, nr. 1, martie 1989, pp. 35-59. <http://www.jstor.org/stable/1956433> în care se arată că liderii sovietici din aceea perioadă erau mult mai sensibili în a petrece timpul adunând informație și vorbind cu persoanele relevante, căutând impulsurile în a arăta cine era susținătorul unei opțiuni și cu ce grad de intensitate, informații ce erau importante pentru ei în formularea unei reprezentări a problemei și selectarea unei poziții.

³³ În acest sens vom cita exemplul ministrului apărării al Federației Ruse, Anatoliy Serdyukov, care în guvernul Putin și-a păstrat, ca de altfel majoritatea foștilor miniștri, postul pe care îl ocupa încă din timpul guvernului Viktor Zubkov, peste această situație suprapunându-se legătura conjugală oficială pe care acesta o are cu fiica fostului premier. Pe 14 septembrie 2007, Serdyukov și-a înaintat demisia presedintelui Putin din cauza relațiilor familiale cu familia Zubkov, dar gestul nu a fost acceptat – vezi http://en.wikipedia.org/wiki/Anatoliy_Serdyukov care citează un articol al lui Chloe Arnold de pe site-ul Radio Free Europe Radio Liberty intitulat “Russia: Resignation Signals Trouble Within Defence Ministry”, din 27 martie 2008 (vezi: <http://www.rferl.org/content/article/1079697.html>)

³⁴ Ivars Indans, *op. cit.*, p. 134. Autorul arată că spre deosebire de locuitorii din Ajaria, osetinii și abhazii sunt diferiți din punct de vedere etnic de georgieni, iar în ceea ce privește semnificația Osetiei de Sud spune că aceasta este „...un district muntos interior cu o populație estimată sub 50.000 de locuitori. Singurul său bun major este un coridor prin munți legat de regiunea rusă a Osetiei de Nord, pe care oficialii georgieni spun că este folosit pentru a face contrabanda cu arme, droguri și bancnote contrafăcute de 100 de dolari americani.” Abhazia, pe de altă parte, este mult mai mare de cât Osetia de Sud, are o populație mult mai mare, circa 200.000 de oameni, iar poziționarea geografică îi permite legături mult mai solide cu Rusia.

de 2006, și plasându-se eronat, la nivelul percepției, în privința reacției Federației Ruse față de o nouă tentativă de reinstaurare în Osetia de Sud a controlului georgian.³⁵

Revenind la conflictul ruso-georgian, se poate afirma că, atât ostilităților, cât și crizei din august 2008, li se poate aplica ușor concluziile studiului efectuat de Peter F. Trumbore și Mark A. Boyer, conform cărora există similitudini în modul de comportament pe scena internațională între regimurile democratice și cele non-democratice atunci când vine vorba despre procesul de luare a deciziei în situații de criză, iar din perspectiva modelului răspunsului principal, rezultatele regresiei logice confirmă „...că numai declanșatorul și gravitatea sunt demonstrate a fi semnificative în acest model. Altfel spus, declanșatoarele violente produc răspunsuri violente, cel puțin inițial. Adăugat la acest proces conflictual reactiv este nivelul valorii amenințate, cu cât amenințările sunt mai serioase cu atât sunt mai probabil să producă răspunsuri violente ale actorilor crizei.”³⁶ Situația evenimentială din vara anului 2008 corespunde modelului teoretic al răspunsului principal, deoarece la deschiderea ostilităților între osetini și georgieni, autoritățile ruse a adoptat decizia de a se implica în conflict și de a riposta împotriva forțelor georgiene, sub pretextul atacării și uciderii unor militari ruși din cadrul trupelor O.S.C.E. Ulterior, „în timp ce declanșatorul crizei și gravitatea rămân factorii semnificativi în procesul conflictual, tipul regimului, existența unui conflict prelungit, discrepanța de putere și sursa crizei, joacă un rol în utilizarea violenței ca tehnică principală de management al crizei folosită pe parcursul unei crize. Aceasta sugerează că după răspunsul inițial arătat <<m-ai lovit, așa că te voi lovi înapoi>> în modelul răspunsului principal, alți factori devin importanți în procesul de luare a deciziei.”³⁷

³⁵ Teza noastră, potrivit căreia, Georgia a încercat reinstaurarea controlului în Osetia de Sud, provocând criza din august 2008, tocmai datorită percepției că Rusia ar fi mult mai puțin dispusă să intervină în favoarea acestei regiuni separatiste spre deosebire de Abhazia, rămâne de demonstrat, analizele în acest sens fiind neconcludente, dar sperăm ca cercetarea noastră să confirme sau să infirme această supoziție.

³⁶ Peter F. Trumbore și Mark A. Boyer, *op. cit.*, pp. 690-691. Rezultatele cercetării celor doi, publicate în tabelul V (p. 691.) se referă la modelul răspunsului principal în legătură cu natura acțiune-reacție a unui răspuns principal interactiv în criză.

³⁷ *Ibidem.* Aceasta semnifică sustenabilitatea afirmațiilor, potrivit cărora, variabilele politicii externe, precum tehnicile de management al crizei sau nivelurile folosirii forței în criză, ar trebui să arate statele democratice ca fiind mai violente și faptul, potrivit căruia, cu cât este mai intensă o criză cu atât mai asemănător ar trebui să fie de la un tip de regim la altul comportamentul și pare să contrazică faptul că ne referim la tipurile de regimuri, democrațiile arată mai multe dovezi ale efectelor constrângerilor domestice împotriva folosirii forței decât non-democrațiile când problema conducând spre criză este

Această din urmă afirmație a lui Peter F. Trumbore și Mark A. Boyer este din nou susținută de desfășurarea evenimentelor din teatrul de operațiuni ruso-georgian, deoarece antipatia evidentă dintre cele două tabere își trage originea dintr-un conflict de durată, inclusiv cultural, care nu face decât „să sublinieze impactul moștenirii istorice asupra comportamentului actual” al celor doi actori ai crizei.³⁸ Un ultim aspect, care necesită a fi evidențiat, este acela potrivit căruia în concordanță cu valorile obținute de cei doi cercetători din analiza modelului tehnicii principale de management al crizei „... atât centralitatea cât și severitatea modelelor violenței pot furniza dovezi în sprijinul noțiunii că impulsurile interne în regimurile democratice ajută la frânarea prevalării violenței în timpul perioadelor de criză.”³⁹ Acest aspect este confirmat de decizia Georgiei, care a fost primul stat care a oferit semne ale intenției de a limita și, ulterior, de a de-escalada criza.⁴⁰

Ajunsă în acest punct lucrarea relevă câteva aspecte concludente. Astfel, în privința separatismului sud-osetin și abhaz acesta a generat și continuă să genereze o multitudine de abordări, teorii și explicații ale fenomenului, dovadă evidentă a interesului produs de această problematică nu numai la nivelul politic cel mai înalt, dar mai ales în mediul academic internațional. Dintre toate abordările aduse în discuție de cercetători de prestigiu occidentali și din spațiul ex-sovietic noi considerăm că, în ceea ce privește politica externă a Federației Ruse în regiune, în general, și în mod special în chestiunea „conflictelor înghețate” care însumează și separatismul sud-osetin și abhaz în dauna Georgiei, una dintre cele mai pertinente argumentări este adusă de către Andrei V. Zagorski în studiul său *Traditional Security Interests in the Caucasus and Central Asia: Perceptions and Realities*, prezent în lucrarea ai căror editori sunt Rajan Menon, Yuri E. Fedorov și Ghia Nodia.

Astfel, opinia lui Andrei V. Zagorski rămâne emblematică când acesta afirmă:

considerabil atât de factură internă cât și externă, deși ar trebui să existe niște indicații asupra constrângerilor politice interne și în cazul non-democrațiilor.

³⁸ *Ibidem.*, p. 691.

³⁹ *Ibidem.* Prin impulsuri interne m-am referit la constrângerile interne sau domestice.

⁴⁰ http://www.realitatea.net/liderii-abhaziei-si-osetiei-de-sud-resping-ideea-negocierilor-cu-georgia_331167.html

„Rusia vede provocarea conflictelor din cadrul Comunității Statelor Independente într-o multitudine de dimensiuni. În primul rând conflictele sunt percepute ca purtând amenințarea unei mai îndepărtate destabilizări regionale. Din cauza compoziției etnice diverse a majorității țărilor din regiunea Caucazului de Sud ori a existenței statelor națiune titulare care pot dezvolta politici iredentiste, majoritatea conflictelor sunt considerate capabile a împrăștia, a antrena și a atrage turbulențe înspre țările vecine. În al doilea rând, în timp ce Federația Rusă împarte granița numai cu un singur stat în Asia Centrală – Kazahstan – conflictele din Caucazul de Sud ar putea să afecteze direct însăși situația internă a Rusiei, în special în Caucazul de Nord, căci, în timp ce încurajează forțele secesioniste și naționaliste (din Georgia) își periclitează chiar integritatea teritorială (vezi situația din Cecenia, Daghestan sau Ingușetia). În al treilea rând, în special războiul civil tadjik a alimentat temeri ale unei eventuale penetrări a islamismului fundamentalist în spațiul fostei Uniunii Sovietice. În al patrulea rând, dar nu în cele din urmă, în timp ce Rusia nu a ezitat să manipuleze conflictele armate din Caucazul de Sud, cu scopul de a-și menține rolul său preponderant în regiune, creșterea divergențelor, afinităților politicii externe ale părților aflate în conflict, spre exemplu: Azerbaidjanul a dezvoltat o mai strânsă cooperare cu Ankara, iar Armenia a căutat să se bazeze pe o alianță cu Federația Rusă, precum și pe cooperare cu Iranul, ceea ce ridică riscul ca dezvoltările conflictuale ulterioare să furnizeze pretextul pentru alte țări, în special Turcia, de a-și extinde influența în regiune, prin implicarea directă în conflict, prin prezența trupelor lor în formatele de menținere a păcii sau printr-un rol politic activ în rezolvarea diferendului.”⁴¹

Faptul că la începutul anilor '90, când, având scopul de a preveni Turcia de la a culege roadele disoluției U.R.S.S., la nivel de prestigiu internațional și influență în regiune, autoritățile de la Moscova au avertizat Ankara că orice fel de intervenție a acesteia în conflictul din

⁴¹ Andrei V. Zagorski, *Traditional Security Interests in the Caucasus and Central Asia: Perceptions and Realities*, în Rajan Menon, Yuri E. Fedorov și Ghia Nodia (eds.), *The Caucasus, and Central Asia The 21st Century Security Environment*, Armonk, New York, London, 1999, p. 73.

Nagorno-Karabakh, spre exemplu, ar putea genera un război direct cu Rusia arată tocmai acest lucru.⁴²

Astfel, rolul preponderant al Rusiei în păstrarea păcii în regiune este considerat de Moscova a fi unul din mijloacele asigurării intereselor geopolitice ale Federației Ruse.⁴³

În ceea ce privește miza conflictului din august 2008, este de domeniul evidenței că aceasta a fost critică, o dovedesc lucrări apărute recent,⁴⁴ care tind să evidențieze faptul că războiul olimpic, așa cum mai este numit conflictul⁴⁵ își trage rădăcinile dintr-o fundamentală slăbiciune a aranjamentelor de securitate în Europa și că tragedia ostilităților dezvăluie lipsa de atenție și miopia Statelor Unite, precum și a liderilor europeni față de norii de război care se adunau, de ceva vreme, în regiune.

În ceea ce privește partea georgiană se observă faptul că odată cu mandatul noului președinte, Mihail Sakașvili, impulsurile privind soluționarea problemei provinciilor separatiste, au primit un nou impuls. De altfel, din momentul prelurării prerogativelor prezidențiale Sakașvili a declarat drept una dintre prioritățile politicii sale ca fiind reinstaurarea suveranității și integrității teritoriale depline a Georgiei asupra propriului teritoriu. Cel mai probabil tendința elitei politice de la Tibilisi de a repeta „A doua Revoluție a Trandafirilor”, așa cum este numită recâștigarea în provincia Adjaria a controlului de către autoritățile georgiene și în cazul provinciilor separatiste din nordul țării, cu precădere în ceea ce privește Osetia de Sud, nu a făcut decât să „dezghețe” unul dintre conflictele la a căror stabilizare Rusia avusese un cuvânt greu de spus. Dificultatea era, însă, una de natură etnică, deoarece în contrast cu Abhazia și Osetia de Sud conflictul din Adjaria care și-a găsit o soluționare pașnică în favoarea Georgiei nu avea o dimensiune etnică din cauza faptului că locuitorii acestei provincii, deși preponderent

⁴² Димитрий Трени, Димитрий Данилов, „Россия на Кавказе”, *Безопасность России Черноморский Регион*, 37, Москва, ИНСТИТУТ ЭВРОПЫ РОССИЙСКОЙ АКАДЕМИИ НАУК, ед. Н. А. Ковалски, 1997, p. 84.

⁴³ Andrei V. Zagorski, *op. cit.*, p. 73.

⁴⁴ Vezi lucrarea lui Roland D. Asmus, *A Little War That Shook the World: Georgia, Russia, and the Future of the West*, New York, ed. Palgrave Macmillan, 2010, pp. 272 și Svante E. Cornell, S. Frederick Starr (eds.), *The Guns of August 2008: Russia's War in Georgia*, Armonk, New York, M.E. Sharpe, Inc., 2009.

⁴⁵ Războiul din august 2008 s-a desfășurat în timpul Jocurilor Olimpice de Vară din capitala Republicii Populare Chineze, Beijing.

musulmani, se consideră a fi de etnie georgiană, ceea ce nu este cazul sud-osetinelor și abhazilor – diferiți din punct de vedere etnic, astfel încât ajarii nu au mizat niciodată pentru independența față de Georgia.⁴⁶ Eșecul elitei politice georgiene de a percepe diferențele fundamentale dintre cele trei situații care îi afectau la aceea oră integritatea teritorială nu poate fi, așadar, trecut cu vederea. Din nefericire pentru statul georgian alienarea este generată chiar din rândurile elitei sale politice care vreme de mai bine de 15 ani nu a întreprins decât o constantă complacere într-o situație deloc de invidiat generând, de-a lungul trecerii timpului, structuri ale puterii slabe, un stat slab și de ce nu „o natură informală înveșmântată cu o fațadă democratică constituțională”.⁴⁷ De asemenea, nu trebuie uitat faptul că „uneori retorica agresivă a lui Mihail Sakașvili și eforturile Georgiei de a se înarma, justifică căutarea ei de a ajunge la standardele N.A.T.O., și toate acestea au rezultat într-o crescută aprehensiune, în special din partea Abhaziei.”⁴⁸ Liderul georgian nu a înțeles că aceste „conflicte înghețate”, spre deosebire de Adjaria, conțin un potențial de escaladare în relația bilaterală cu Rusia și că trebuie tratate într-un alt mod decât așa cum s-a procedat cu regimul lui Aslan Abashidze.⁴⁹

Este adevărat că Federația Rusă subminează în multiple feluri integritatea teritorială a Georgiei sub pretextul menținerii influenței sale în fostul spațiu ex-sovietic pentru a contrabalansa ascensiunea continuă a islamismului radical și a combate actele de terorism. În cazul Georgiei care împarte frontiera, atât cu Cecenia, cât și cu Ingușetia, nimic nu este mai veridic, iar acuza potrivit căreia rebelii sau bandiții ceceni se refugiază în așa-numitele „no-go zones” ale Georgiei oferă oportunitatea Moscovei de a lansa operațiuni militare repetate în teritoriul georgian călcând în picioare suveranitatea și integritatea teritorială a Georgiei.⁵⁰

Tinerii reformatori conduși de președintele Sakașvili nu au reușit, însă, să convingă nici în combaterea eficientă a corupției care macină instituțiile Georgiei nici în ceea ce privește

⁴⁶ Pamela Jawad, *Democratic Consolidation in Georgia after the „Rose Revolution”*, Peace Research Institute Frankfurt Reports no. 73, 2005, p. 8 și 11. Autoarea afirmă: „Administrația Sakașvili a ignorat faptul că conflictele secesioniste diferă fundamental de condițiile din Adjaria.” în continuare Pamela Jawad, *Democratic Consolidation in Georgia ...*

⁴⁷ *Ibidem.*, p. 16.

⁴⁸ *Ibidem.*, p. 15.

⁴⁹ Lider auto-proclamatei republici autonome Adjaria până în mai 2004.

⁵⁰ Pamela Jawad, *Democratic Consolidation in Georgia ...*, p. 29.

restabilirea integrității teritoriale a țării. Progresele înregistrate sunt doar pe jumătate un succes în ceea ce privește ambele probleme. În ciuda eforturilor de a lupta împotriva corupției și a succeselor inițiale ale guvernului, elita politică georgiană a eșuat să contribuie în mod semnificativ la stabilizarea instituțiilor democratice care să capteze încrederea populației. Prin contrast, președintele Sakașvili s-a concentrat pe consolidarea puterilor sale prezidențiale și a încercat să profite de dinamica schimbărilor provocate de Revoluția Trandafirilor cu scopul de a obține rezultatele dorite de el mai rapid.⁵¹ Se pare că Tbilisi-ul compensează existența teritoriilor separatiste cu extinderea puterilor prezidențiale. Însă stabilitatea nu este sinonimă cu o „statalitate” puternică în sensul democratizării puterii executive, căci probleme presante privesc proasta guvernare și proasta manageriere a capacităților statului.⁵² Acest fapt este îngrijorător în opinia mea deoarece îl plasează pe președintele Sakașvili într-o ipostază demnă de un veritabil dictator, cu nimic mai prejos decât liderii abhazi și osetini.⁵³ Este de înțeles, în aceste condiții, că guvernul georgian, confruntat cu multiple probleme de ordin economic și cu perspectiva nerezolvării celor două conflicte separatiste a încercat internaționalizarea lor, soluție care a părut oportună, având în vedere rolul problematic al Rusiei de mediator echidistant. De altfel, oscilația Georgiei între N.A.T.O. și Uniunea Europeană, datorată trendului pro-occidental declarat al lui Sakașvili, determină Statele Unite și Federația Rusă să se comporte în regiune uneori precum în timpul războiului rece.⁵⁴ Cu toate acestea declanșarea ostilităților din august 2008 de către partea georgiană în tentativa de restabilire a propriei suveranități și a integrității teritoriale nu poate fi considerată drept un gest rațional, cunoscut fiind faptul că atât timp cât Rusia susținea voalat regimurile separatiste nici Abhazia, nici Osetia de Sud, nu ar fi renunțat la independența lor de facto.

⁵¹ *Ibidem.*, p. 21.

⁵² *Ibidem.*, p. 36.

⁵³ Unii autori printre care și Pamela Jawad susțin că alienarea spre dictatură a regimului Sakașvili s-a produs încă de înaintea războiului din august 2008. Pamela Jawad, *Democratic Consolidation in Georgia ...*, p. II.: „În loc să investească în crearea unor instituții politice stabile, legitime și coerente capabile a ajunge la periferie și a media conflicte, Sakașvili s-a concentrat până acum pe întărirea puterilor lui prezidențiale și se bazează pe carismatica sa conducere susținută mai degrabă pe un sprijin fragil al populației.”

⁵⁴ *Ibidem.*, p. 38.

BIBLIOGRAPHY:

1. Alexandru, Monica, Munteanu, Mihai, Bucur, Emil, „Marea Neagră: repere și perspective”, *Revista de Politică Internațională*, An. I, nr. I., 2006, editor Grupul de Studii, Prognoze și Tendințe S.R.L. Multimedia Political Communication.
2. Cioroianu, Adrian, *Geopolitica Matrioșkăi Rusia postsovietică în noua ordine mondială*, vol I., București, ed. Curtea Veche, 2009.
3. Gaddis, John Lewis, *The Long Peace: Inquiries Into the History of the Cold War*, New York, Oxford University Press, 1987.
4. Hermann, Margaret G., Preston, Thomas, Korany și Shaw, Timothy M., „Who Leads Matters: The Effects of Powerful Individuals”, *International Studies Review*, vol 3, nr. 2, Leaders, Groups, and Coalitions: Understanding the People and Processes in Foreign Policymaking, Blackwell Publishing, vara 2001, pp. 83-131.<http://www.jstore.org/stable/3186566>
5. Hermann, Richard K. și Shannon, Vaughn P., „Defending International Norms: The Role of Obligation, Material Interest, and Perception in Decizion Making”, *International Organization*, vol. 55, nr. 3, The IO Foundation and the Massachusetts Institute of Technology, vara 2001, pp. 621- 654.
6. Hogan, Michael J., *The Marshall Plan: America, Britain, and the Reconstruction of Western Europe, 1947-1952*, New York, Cambridge University Press, 1987.
7. Lacey, Michael J. (ed.), *The Truman Presidency*, Cambridge, Cambridge University Press, 1990.
8. Ludenstad, Geir, *Empire by Integration: The United States and European Integration, 1945 – 1997*, New York, Oxford University Press, 1998.
9. Ludenstad, Geir, *The United States and Western Europe since 1945 From „Empire” by Invitation to Transatlantic Drift*, Oxford, New York, Oxford University Press, 2003.

10. Lundestad, Geir, *America, Scandinavia and the Cold War, 1945 – 1949*, New York, Columbia University Press, 1980.
11. McMahon, Robert J., “The Study of American Foreign relations: National History or International History?”, *Diplomatic History*, vol. 14, Fall 1990, pg. 565 – 575.
12. Miller, James Edward, *The United States and Italy, 1940 – 1950: The Politics and Diplomacy of Stabilization*, Chapel Hill, University of North Carolina Press, 1986.
13. Morghentau, Hans, *Politics Among Nations: the Struggle for Power and Peace*, 5th ed., New York, Alfred A. Knopf, 1973.
14. Pach, Jr., Chester J., *Arming the Free World: The Origins of the United States Military Assistance Program, 1945-1950*, Chapel Hill, University of North Carolina Press, 1991.
15. Painter, David S., *Oil and the American century: The Political Economy of U.S. Foreign Oil Policy, 1941-1954*, Baltimore, Johns Hopkins University Press, 1986.
16. Paul, T.V., *Asymmetric conflicts: war initiation by weaker powers*, Cambridge, Cambridge University Press., 1994.
17. Smith, Sebastian, *Allah’s Mountains Politics and War in the Russian Caucasus*, London, New York, I.B. Tauris Publishers, 1998.
18. Stewart, Philip D., Hermann, Margaret G., și Hermann, Charles F., “Modeling the 1973 Soviet Decision to Support Egypt”, *American Political Science Review*, vol. 83, nr. 1, martie 1989, pp. 35-59. <http://www.jstor.org/stable/1956433>
19. Trumbore, Peter F. și Boyer, Mark A., „International Crisis Decisionmaking as a Two-Level Process”, *Journal of Peace Research*, vol. 37, nr. 6, Sage Publications, 2000, pp. 679-693.
20. Asmus Roland D., *A Little War That Shook the World: Georgia, Russia, and the Future of the West*, New York, ed. Palgrave Macmillan, 2010.
21. Beridze, Maya, „Georgia: The Right to Plant a Flag”, *Transitions Online*, <http://web.ebscohost.com/ehost/detail?vid=8&hid=3&sid=9578384e-6b58-4d25-8913-8b3ed4d73825%40sessionmgr7&bdata=JnNpdGU9ZWWhvc3QtbGl2ZQ%3d%3d#db=aph&AN=14077287>
22. Cornell, Svante E., Starr, S. Frederick (eds.), *The Guns of August 2008: Russia’s War in Georgia*, Armonk, New York, M.E. Sharpe, Inc., 2009.

23. Flynn, Gregory și Farrell, Henry, „Piecing Together the Democratic Peace: The CSCE, Norms, and the „Construction” of Security in Post-Cold War Europe”, *International Organization*, vol. 53, nr. 3, The MIT Press, vara 1999. <http://www.jstore.org/stable/2601288>
24. Indans, Ivars, „Relations of Russia and Georgia: Developments and Future Prospects”, *Baltic Security & Defence Review*, vol. 9, 2007, pp. 131-149,
25. Jawad, Pamela, *Democratic Consolidation in Georgia after the „Rose Revolution”*, Peace Research Institute Frankfurt Reports no. 73, 2005.
26. Koslowski, Rey și Kratochwill, Friedrich V., „Understanding Change in International Politics: The Soviet Empire’s Demise and the International System”, *International Organization*, vol. 48, nr. 2, The MIT Press, primăvara 1994, pp. 215-247. <http://www.jstore.org/stable/2706931>
27. Murinson, Alexander, „The secessions of Abkhazia and Nagorny Karabagh. The roots and patterns of development of post-Soviet micro-secessions in Transcaucazia”, *Central Asian Survey*, vol. 23., Issue 1, 2004, pp. 5-26.
28. Nasidze, Ivan, Quinque, Dominique, Dupanloup, Isabelle, Rychkov, Sergey, Naumova, Oksana, Zhukova, Olga, Stoneking, Mark, „Genetic Evidence Concerning the Origins of South and North Ossetians”, *Annals of Human Genetics*, vol 68, Issue 6., noiembrie 2004, pp. 588-599.
29. Orankhelashvili, Alexander, „Assanidze v. Georgia”, *The American Journal of International Law*, vol. 99, nr. 1, American Society of International Law, ianuarie 2005, pp. 222-229. <http://www.jstore.org/stable/3246100>
30. Panaite, Sergiu (coord.), *Caucazul pe agenda publică europeană*, București, volum realizat în cadrul programului Foreign Affairs Initiative al Fundației Soros România, 2011. (a se vedea: <http://www.soros.ro/sites/default/files/Caucazul%20pe%20agenda%20publica%20europeana.pdf> , accesat 15.01.2012.
31. Parson, J.W.R., „National Integration in Soviet Georgia”, *Soviet Studies*, vol. 34, nr. 4, Taylor & Francis, Ltd., octombrie 1982, pp. 547-569. <http://www.jstore.org/stable/151907>
32. Thorun, Christian, *Explaining Change in Russian Foreign Polic The Role of Ideas in post-Soviet Russias Conduct Towards the West*, St. Anthonys Series, New York, Palgrave Macmillan, 2008.

33. Ware, Bruce Robert, Kisriev, Enver, Dagestan Russian Hegemony and Islamic Resistance in the North Caucasus, Armonk, New York, M.E. Sharpe, Inc., 2009.
34. Zagorski, Andrei V., Traditional Security Interests in the Caucasus and Central Asia: Perceptions and Realities, în Menon, Rajan, Fedorov Yuri E. și Nodia, Ghia (eds.), The Caucasus, and Central Asia The 21st Century Security Environment, Armonk, New York, London, 1999.
35. Димитрий Трени, Димитрий Данилов, „Россия на Кавказе”, Безопасност Росий Чърноморский Регион, 37., Москва, ИНСТИТУТ ЭВРОПЫ РОССИЙСКОЙ АКАДЕМИИ НАУК , ед. Н. А. Ковалски, 1997.
36. http://www.realitatea.net/cronologia-conflictului-armat-de-la-granitele-romaniei--dintre-rusia-si-georgia_330052.html
37. http://www.realitatea.net/liderii-abhaziei-si-osetiei-de-sud-resping-ideea-negocierilor-cu-georgia_331167.html
38. <http://www.rferl.org/content/article/1079697.html>) Arnold, Chloe pe site-ul Radio Free Europe Radio Liberty intitulat “Russia: Resignation Signals Trouble With in Defence Ministry”, din 27 martie 2008